עין משפט נר מצוה

א א מיי' פי"ח מהלכות נדרים הלכה ט' סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סימן רלד סעיף ה:

מוסף רש"י

ומה לעשות שלום בין איש לאשתו. לכנוס את הסוטה ואם טהורה היא יהא שלום ביניהם, אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה. שכתב במגילה יקן ב' מומן וגו', כדמתיב (במדבר ה) וכתב את האלות האלה (סוכה נג:). ימחה על המים. דכתיב בסוטה ומחה אל מי המרים, והרבה הזכרות בפרשה ואפילו הכי מתיב ומחה כו' (מכות יא. וכע"ז חולין קמא.).

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ואינו מוסר עד שיכרו שניהם (בכתובות לפ.).

פירוש הרא"ש

שן תותבת היתה לה. שנפגר אחד משניה והושיבה לה שן של זהב במקומה: ימותו כל בני אלמנה. בני אלמנות אין להם אב להדריכם בדרך ישרה ואינן בני תרבות כמו אם הנדר: ואל יזוז שמעון ממקומו. גולל בכבוד תורתו ולא דמי להקפלת טוטה שקינא לה בעבה לפם שניס על ארמה כה שהיתה עוברת על דת יהודית: עד שתראי פאום שבך. כמו מאומה אם יש בן שוס דבר יפה: סגלגל. עגול ומטופר הוא: דומה לאניצי פשתן. נפולות וכרכומת ו' מו: ברטוטות. עגולות: בלום. סתום כיון ונראה סתום: בפולות. גדולות ונראות כאילו הן כפולות: שקום. קלר כדתנן בכבורות (דף מג:) לוחרו שקוט: יפה אתם קוראין אותה לכלוכית. כלומר אמה נאה לה לפי מומין שבה: ושריית. מפני שמה שמצא לה שהוא יפה לה: בשילי לי תרין שלשחין. כלומר דבר מועט שכן דרך לשון בני אדם לומר על דבר מועט לי' לו כ' והיא היתה טוטה והביאה הדבר כפשוטו: אמר לה בשילי לי טריוא. כלומר הרבה: אייתי לי בוציני. מנטיתין מתרגמינן טוליני וכתמוטות (דף פג:) טוליות בטא מקלת: תרתין שדנין. כ' גרות שגם הם נקראים טוליני: תברי יתהון על בבא. לוה לשברם על הדלת

מסורת הש"ס

(א) [שבת קנו. סוטה נג: מכות יח. חולין קמח.]. (ב) [לקמן עד: יבמות כט: כתובות לט. מו: קדושין ד., (ג) [דף מו:]. (ד) [במדבר ח:]. (ה) [לקמן מז:]. (ו) [נדה מה:]. (ז) שייך לקמן.

הגהות הב"ח

(א) גמ' שמעון ממקומו כי היכי כל"ל ותיבת ועוד נמחק: (ב) שם ורקקה אלטוטיה ושרייה ת"ל רב אחא: (ג) שם על מאניה דרשב"ג: (ד) שם שתרלו מאום יפה שכיך: (ה) שם סגלגל (שמא שערה נאה) תא"מ וכ"כ כפי' רש"י ל"ג ליה: (ו) שם תרי טלפחי רתח עלה: (ז) רש"י ד"ה ועשה לה וכו' של זהב משלו יהיינו: (ח) ד"ה יזוזו וכו' נגיה הם"ד ואח"כ מ"ה ואל יזח: (ט) ד"ה ל"ל מירק לרשב"ג על מאניה דלותא רבתה היא דלמדם: (י) ד"ה מאום יפה: (כ) ד"ה אמר להן וכו' והיינו ודלי מאום יפה שבה: (ל) ד"ה בשילי לי וכו' ואית דגרסי בשילי תרי טלפחי לטמר: (מ) ד"ה ותתם וכו' כאתמול ואמר וכו' ולא תבשל אלא: (נ) ד"ה תרי טוליני לשון אבטיחים מתרגמינן בוצרייא ואיתיה ליה תרי ברני שי מגרות כל"ל: (ס) רש"י ד"ה נערה וכו' כדשות אביה דכתיב בנעורייה בית אביה וכדאמרינן נמי כתוספתא:

תוספות

עד שתראי פום יפה. כלומר יפה מאום שוס דבר יפה כמו וכלפי דבק מאום (איוב לא): סגלגל. עגול: ברטוטות. פירושו עגולות: בפולות. פירושו גדולות: בלום. סתום: שקום. קלר כדתנן בכבורות (דף מג:) לוחרו שקוט: עבה. ונראה שהוא נפוח: ושריית. שהיה בה דבר יפה שמה הגון ויפה לה: בוציני. אמנטיתים שרני. גרות דמתרגמינן טוליני: תברינהו אבבא. כתבם אמר לה לשבור לוחם על הדלת והיא היתה סבורה שאמר לה לשבור לוחם על דלת בבא כן טוטא: שני בנים. מגנד שני ברני:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. בשותפות ונערה הוי מנת י"ב שנים ושמה מדשים ומשם ואילך היא

שן פוסכת. שנפלה שינה והושיבה שן אחרת במקומה: **ימותו כל בני אלמנה.** קלל הבעל שימות ותהא אשתו אלמנה ועוד קלל בניו שיקראו בני אלמנה לאחר מיתתו שימותו גם הם: **והא האי לזילותא הוא דאכוון.** וכיון שכן לרוק בגופו של רבן שמעון בן גמליאל נתכוון: **על מנת שתראי מוס יפה שביך.** אקרה בהנאתו אם תוכל להרצות שוס דבר נאה בה לר' ישמעאל ברבי יוסי. מוס כמו מאום כדכתיב (איוב לא) וכלפי דבק מאום והוא כמו מאומה. ופרייה שלא מצא שוס דבר נאה. ואית דגרסי עד שתראי מוס יפה כלומר שתהא אסורה עד שתראה היא דבר נאה בגופה לר' ישמעאל וכשתראה ר' ישמעאל שאמה נאה לה המיהה: **סגלגל.** עגול: **ברוטות.** עגולות: **כלום.** סתום כמו אוכר כלום (כבא בתרא דף נח.): **בפולות.** גדולות: **שקום.** קלר כדתנן בכבורות (דף מג:) לוחרו שקוט: **לבה.** נפוח: **בוציני.** תרגום של אנטיתים (עי' במדבר יח): **ברני.** גרות דמתרגמינן בוציניא(ד): **תברינהו אבבא.** מתוך שהיה כעוס על מעשיה אמר לה לתברינהו אדשא והיא חשבה שתשברם בראש בבא בן בוטא: **שני בנים בבבא.** כנגד תרין ברני. ואייתי הכא האי עובדא לאמוראי דתמוטיתא דבבא בן בוטא כי היכי דאייתי הכא עובדא דרבן שמעון בן גמליאל ודרבי ישמעאל:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. אפילו נדרים שנדרה בעודה פנויה לאדם מיפר בקודמין בשותפותיה דאב כדאיתא בגמ' (ס). ונערה דנקט לאפוקי בוגרת שאין לאביה רשות בה ואינו מיפר נדריה ואכוס גמי בגא שותפותיה דאב לא מצי מיפר אבל ה"ה גמי בבא ר"א שבה שנדריה נבדקים(ו) דאב ואכוס מפירין נדריה: הפר

תנא שן תותבת היתה לה ועשה לה רבי ישמעאל שן של זהב משלו כי שביב רבי ישמעאל פתח עליה ההוא ספדנא הכי בנות ישראל על ר' ישמעאל בבינה המלבישכן וכו' ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתטעימי תבשילך לרבי יהודה ולר"ש ר' יהודה טעים אמר ק"ו (ח) ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים המאררים בספק ואני על אחת כמה וכמה ר"ש לא טעים אמר ימותו כל בני אלמנה ואל יזוז שמעון ממקומו (ט) ועוד כי היכי דלא לתרגלי למינדר ההוא דאמר לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתרוקי בו ברשב"ג אתת (י) ורקק אלבושיה א"ל רב אחא מדפתי לרבינא והא האי לזילותא קא מיכוין א"ל מירק על (נ) מני דרשב"ג זילותא רבתא היא ההוא דאמר לה לדביתהו קונם שאי את נהנית לי עד שתראי (ד) מום יפה שביך לר' ישמעאל בר' יוסי אמר להם שמא ראשה נאה אמרו לו סגלגל (ס) שמא שערה נאה דומה לאניצי פשתן שמא עיניה נאות ברוטות הן שמא אזניה נאות כפולות הן שמא חוטמה נאה בלום הוא שמא שפתותיה נאות עבות הן שמא צוארה נאה שקוט הוא שמא כריסה נאה צבה הוא שמא רגליה נאות רחבות כשל אווזא שמא שמה נאה לכלוכית שמה אמר להן יפה קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין ושרייה ההוא בר בבל דסליק לארעא דישראל נסיב איתתא אמר לה בשילי לי תרי טלפי בשילה ליה תרי (ו) טלפי רתח עלה למחר אמר לה בשילי לי גריוא בשילה ליה גריוא אמר לה זילי אייתי לי תרי בוציני אזלת ואייתי ליה תרי שרני אמר לה זילי תברי יתהון על רישא דבבא הוה יתיב בבא בן בוטא אבבא וקא דאין דינא אזלת ותברת יתהון על רישיה אמר לה מה הדין דעבדת אמרה ליה כך ציוני בעלי אמר את עשית רצון בעליך המקום יוציא ממך שני בנים כבבא בן בוטא:

הדרן עלך רבי אליעזר

(כ) **נערה** אהמאורס' אביה ובעלה מפירין נדריה הפר

יפה שביך. דמשוס שהיה בה כ"כ מומין קאמר לה אם יש בה שוס דבר יפה: **שמא ראשה נאה.** ולכך הדירה שתראהו לו: **סגלגל.** דומה לאניצי פשתן שראשיהן סגלגלים עגולין: **ברוטות.** רכות: **כלום.** סתום: **לוחרה שקוט.** שראשה מוגת בין כתיפותיה: **אמר להן יפה אתם קוריס אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין.** זה השם יפה לה והיינו ודלי (כ) מוס יפה שבה ועל דעת כן הדירה שמודיעני אותו דבר יפה דשמה יפה לה שמה לכלוכית ואיכי נמי מלוכלכת. ע"א יפה אתם קורין אותה לכלוכית שהיא מלוכלכת במומין דכיון דאין בה דבר יפה להראות ודלי על דעת כן הדירה בעלה שהיה יודע שאין בה דבר יפה ואין יכולה להראות והואיל ואין בה שום דבר יפה נמצא שאין הנדר חל עליה: **בשילי לי תרי טלפי.** שני רגלי בהמה וכישלה כ' עדשים שלא היתה מכרת בלשונות שלהם בא"י לא היו טוענין כך. ואית דגרסי בשילי (ל) טלפחי כלומר מעט עדשים שכן אדם טוהג לומר ואיכי סברה דשמי עדשים קאמר לה וכשלה לו שתי עדשים בלבד ולא רצתה לשנות על דבריו: **ורתח עלה.** למחר אמר לו אמינא לה נמי תרי תעביד לי (מ) כאיתמל ואמר לה בשילי לי גריוא מידה גדולה דסבר כי היכי דתעברא עלה דמילתא ולא תבשיל אלא כדי סעודה: **תרי בוציני.** לשון (נ) שני ברני שני מנורות דתרוייהו נקראו בוציני בלשון ארמי: **תברינהו על רישא דבבא.** על ראש הפתח ומתחת כעס אמר לה ואיכי סברה דקאמר לה למיתבר יתהון על רישא דבבא בן בוטא דהוה יתיב תמן:

הדרן עלך רבי אליעזר

נערה המאורסה אביה ובעלה מפירין נדריה. ולהכי נקט נערה דדוקא נערה שהיא ברשות אביה (ס) כדאמרי' נמי במס' כתובות(ג) האב זכאי בקדושי בתו ובמעשה ידיה ובמציאתה ובהפרת נדריה בזמן שהיא נערה ומפיק לה מהאי קרא: הפר

בוגרת ולכך נקט נערה למעוטי בוגרת דבוגרת אינה עוד ברשות האב: אביה ובעלה מפירין נדריה. וגמרא מפרש טעמא: והיא שכרתם על ראש בבא בן בוטא שהיה גדול הדור: שני בנים כבבא. כנגד שני גרות: הדרן עלך רבי אליעזר נערה המאורסה. בת י"ג והביאה כ' שערות קרויה נערה עד שיעברו עליה שנה מדשים משהביאה כ' שערות ואז קרויה בוגרת ואלמה מרשות אביה וימי מתן נערותיה אביה ובעלה מפירין נדריה וכן בימי קטנותה בשנה הסמוכה לגדלות אם יודעה לשם מי נדרה דנדרה נדר מן התורה כדאיתא בפרק יולא דיבם דמופלא סמוך לאיש דאורייתא:

(ו) ואצ"ל שקרים אחר מהם. שאם קיים אחד מהם אין השני יכול להפר:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com